

UNITAT 5

EL FEEDBACK EFECTIU

CONTINGUTS

1. Aspectes previs a l'avaluació de les activitats
2. L'avaluació de l'aprenentatge i l'avaluació per l'aprenentatge. On posem el focus?
3. Set elements clau del feedback efectiu:

OBJECTIUS

1. Identificar els aspectes previs a l'avaluació de les activitats.
2. Reconèixer i comprendre les diferències entre Avaluació DE l'aprenentatge i Avaluació PER l'aprenentatge.
3. Reconèixer els diferents tipus de feedback.
4. Avaluar la tasca duta a terme per un company/a mitjançant el feedback efectiu

Autor/a: Marta Ollé

Data d'elaboració: Octubre 2020

Aquesta obra es difon mitjançant la llicència [Creative Commons Reconocimiento-NoComercial-CompartirIgual 4.0 Internacional License](https://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/4.0/).

INTRODUCCIÓ

Obrim la darrera de les unitats del curs, que no per ser la darrera és la menys important. De fet, és potser la Unitat que dóna més sentit a aquest Taller, ja que sense una correcta retroacció (feedback) l'avaluació té poc sentit.

A continuació veurem diferents aspectes que cal tenir en compte en el moment de crear activitats, ja que estan necessàriament vinculats a la manera com avaluem. Recordem que a la Unitat 3 hem fet referència al document elaborat per Neus Sanmartí que es titulava "Avaluar és aprendre", de la Xarxa de Competències Bàsiques de la Generalitat de Catalunya. Aquest document ens hauria d'acompanyar en una lectura paral·lela al contingut d'aquesta unitat.

Veurem en què consisteix l'avaluació de l'aprenentatge (és el que Sanmartí anomena "L'avaluació com a mitjà per comprovar què s'ha après") i l'avaluació per l'aprenentatge (allò que Sanmartí anomena "L'avaluació com a mitjà per regular els aprenentatges"). Dins d'aquest marc coneixerem dos tipus de feedback i a continuació ens focalitzarem en identificar set elements clau per generar un feedback efectiu.

Per què sabem que sense un feedback efectiu, l'aprenentatge no esdevé de la mateixa manera. Acompanyar, guiar, facilitar l'aprenentatge és la missió de qualsevol docent, es trobi en el sector que es trobi.

1. Aspectes previs a l'avaluació de les activitats

Convé tenir en compte alguns consells sobre la presentació de les diferents activitats als participants, tant si es tracta d'activitats presencials com d'activitats en línia:

- Les dinàmiques que es facin servir, així com les diferents activitats que es duuguin a terme, han de ser variades, de diferent tipologia, intentant en la mesura del possible que es treballin diferents estils d'aprenentatge i tinguin una organització variada (individuals, en petits grups, en gran grup, etc.)
- La descripció de cada activitat ha de mostrar clarament:
 - Objectiu/s que perseguim (què volem aconseguir?) / Què s'espera que aprenguin?
 - Què volem que facin els participants?

- Com han de treballar? De quina manera han d'agrupar-se i organitzar-se a l'aula (virtual o no)?
- Recursos de què disposen per fer-ho (continguts disponibles, recursos web, podcast, vídeos, etc.)
- Com han de fer l'entrega (format del document, lloc on han de dipositar el producte final)?
- Com seran avaluats (criteris d'avaluació, rúbrica associada a l'activitat, ponderació, autoavaluació-coavaluació-heteroavaluació, etc.)?
- Cal indicar de quina manera es formaran els grups de treball, si hi ha d'haver uns acords de treball entre el grup, pautes acurades, etc.
- Cal tenir molt present el número d'hores del curs i la dedicació que comportarà aquest per part de l'alumnat. En el còmput de la durada del curs és necessari incloure el temps necessari de la realització de les diferents activitats, no únicament el temps de revisió del contingut. Tampoc podem oblidar de les hores de dedicació per part del docent.

2. L'avaluació de l'aprenentatge i l'avaluació per l'aprenentatge. On posem el focus?

L'avaluació de les activitats, com dèiem, ha de tenir sempre, com a resultat, la valoració (ja sigui una retroacció automàtica de l'activitat plantejada, ja sigui per part dels companys mitjançant una coavaluació, ja sigui per part del docent).

L'avaluació DE l'aprenentatge, com s'ha comentat en unitats anteriors, cal que sigui sempre qualitativa, tant si és quantitativa o no. Convé que cada persona rebi algun tipus de retroalimentació per tal de saber si va pel bon camí o ha de clarificar conceptes, ha d'establir altres relacions que l'ajudin a clarificar la comprensió sobre el tema en qüestió, ha de realitzar algun tipus d'acció que l'ajudi a aplicar el coneixement obtingut de manera més òptima o ha de consultar altres fonts d'informació o fer servir altres mitjans per contrastar informació i poder oferir una valoració més completa del que es demana.

Quan fem una **avaluació PER l'aprenentatge** (amb la intenció que aprengui de la nostra retroalimentació), el fet de transmetre feedback al nostre alumnat els permetrà identificar:

- aspectes de millora
- conceptes o procediments que han integrat de manera errònia

- comprendre millor la informació, els processos o procediments que cal dur a terme en funció del tema treballat
- identificar documentació complementària i fonts d'informació variada per nodrir de més valor les seves valoracions
- saber què han entès correctament i què han aplicat adequadament

Com s'ha de dur a terme aquesta valoració de tipus qualitatiu?

La valoració qualitativa basada en una avaluació per l'aprenentatge (amb la intencionalitat d'aprendre), segons un estudi d'Oxford (2020), pot generar dos tipus de feedback:

- Feedback genèric: qualsevol opinió d'altres persones, sentiments, creences o judicis sobre la feina feta per algú. ara bé, aquest judici pot ser directe o indirecte, és a dir, si observem la feina d'algú i no li valorem, estem donant per fet que aquesta persona pensi que la seva feina no ha tingut cap valor, per tant, la manca de feedback haurà estat interpretada negativament, la qual cosa generarà una reducció en la motivació de l'alumnat i del seu esforç en les tasques següents. Si, pel contrari, fem constar que la feina ha estat adequadament executada o bé que cal modificar coses per què estigui millor, el participant es pot sentir més ben atès i menys perdut, per la qual cosa, la seva resposta serà més encertada ja que estarà més motivat per seguir aprenent i desenvolupant el seu aprenentatge.
- Feedback específic: aquest tipus de feedback ofereix informació que permet al participant conèixer la diferència entre el rendiment actual i el desitjat. En aquest sentit, John Hattie va descobrir que el feedback que té més poder és el que va del docent a l'estudiant de manera individualitzada, ja que el fet que el docent investigui o es molesti per cercar quines són les motivacions de l'estudiant, què ha entès, quins errors comet, quines idees errònies té, ... llavors la connexió entre docent i participant és molt més poderosa i enriquidora. el feedback que prové dels docents fa visible l'aprenentatge.

Per tant, com més específic sigui el feedback, més vinculat al participant en qüestió i més focalitzat en el seu procés d'aprenentatge, més fàcilment estarem oferint un feedback més efectiu, estarem motivant l'aprenentatge i serà més significatiu pel participant.

3. Set elements clau del feedback efectiu:

Dur a terme un feedback efectiu és una competència docent que requereix d'experiència, sensibilitat i reflexió.

Per fer-ho fàcil, des d'Oxford University Press ens ofereixen set elements clau del feedback efectiu que els docents poden aplicar a la pràctica:

Imatge obtinguda del document titulat *Effective feedback: the key to successful assessment for learning*. Oxford University Press. Referència a la bibliografia.

1. Un feedback efectiu és específic i clar: un missatge del docent dient "esforça't més" o "has obtingut un 7 sobre 10" no aporta cap informació concreta en que el participant pugui treballar per millorar el seu procés d'aprenentatge. Per tal de millorar el feedback i fer-lo específic i clar, es proposa la presentació de "medalles i missions", en què, per una banda s'indiqui al participant què ha fet bé i a continuació se li comenti com pot millorar encara més l'aprenentatge, instigant-lo a descobrir més sobre el tema.

2. Un feedback efectiu es dóna en el moment adequat: quan és el millor moment per donar feedback? la resposta pot variar en funció de la maduresa de l'alumnat, de la naturalesa de la tasca o del tipus de feedback. En tot cas, quan un docent emet un feedback és important permetre als participants poder donar-li resposta per tal de poder generar una experiència d'aprenentatge formativa. Si no es dóna temps per respondre al feedback emès pel docent, aquest és interpretat com a negatiu i és vist com un judici que no pot ser qüestionat.
3. Un feedback efectiu ha d'estar clarament vinculat a la intenció d'aprendre i el participant entén els criteris d'avaluació. Quan el participant coneix els objectius de l'aprenentatge i és capaç d'identificar els criteris d'avaluació que seran necessaris per determinar l'assoliment d'aquest objectiu, identifica la vessant constructiva del feedback en relació a la metodologia que s'ha instaurat al curs. Així doncs, si basem el feedback en l'ortografia o la construcció de les frases enlloc d'explicar-li els motius pels quals allò que ha presentat és adequat o no (vinculat a la matèria en qüestió), estarem descentrant a l'alumnat i per tant, no li estarem donant un feedback adequat.
4. Un feedback efectiu posa el focus en el tasca que s'ha dut a terme, no en el participant que l'executa. És a dir, si els diem que han fet un gran esforç i els felicitem per la tasca feta, no els estem aportant cap element de valor, tot i que poden sentir-se una mica més reconeguts. Ara bé, quan focalitzem el feedback en la tasca que han dut a terme, els participants tenen l'opció de fer alguna cosa amb aquest feedback. Poden intentar millorar la tasca, són lliures de modificar-la i tornar-la a presentar.
5. Un feedback efectiu dóna indicacions sobre com avançar en l'aprenentatge a diferents nivells: tenim tres nivells de feedback, que són:
 - a. Feedback informatiu: demana als participants que ofereixin més informació sobre un tema.
 - b. Feedback del procés: demana als participants considerar una resposta o un argument.
 - c. Feedback autoregulador: encoratja als estudiants a reflexionar sobre la seva feina.
6. Un feedback efectiu ofereix estratègies més que no pas solucions: si els estudiants són persones que s'autorregulen (aprenen a valorar el seu propi aprenentatge -metacognició-) necessiten un feedback que se'ls encoratgi a reflexionar sobre el seu plantejament. Quan algú tria la resposta incorrecta, sap que aquella no és correcta, però poques vegades s'arriba a preguntar per què ha triat aquella resposta i no una altra, què és el que l'ha fet equivocar-se. Aquest procés de reflexió és el que ha d'instigar el feedback cap a la metacognició.

7. El repte del feedback efectiu requereix acció i és assolible: qualsevol feedback, a qualsevol nivell, ha de reptar al participant. El feedback ha de generar algun tipus d'acció per part del participant, un concepte clau és el de "la pràctica deliberativa", en què el docent identifica els propers passos del participant, el qual aplicarà el feedback a la pràctica. Aquí radica la importància de permetre el temps necessari per tal que el participant posi en pràctica els reptes que li hem proposat i doni resposta al nostre feedback. D'aquesta manera l'estarem fent sortir de la zona de confort, arribant a la zona d'aprenentatge però sense que arribi a la zona de pànic. Quan un estudiant s'instal·la en la zona de pànic és degut al fet que el feedback li sembla inassolible, i això fa que la persona entri en un estat d'evitació i negació del que el docent li comunica.

En resum,

- Una avaluació per l'aprenentatge que sigui exitosa ha de ser recolzada per un diagnòstic hàbil, per uns objectius d'aprenentatge clars, i per criteris d'avaluació que ajudin a un feedback efectiu.
- L'avaluació per l'aprenentatge pot ser emprada de manera flexible en benefici dels participants.
- El feedback efectiu tanca el cercle entre el rendiment actual i el rendiment desitjat.
- L'avaluació per l'aprenentatge ofereix alguns dels mètodes més poderosos per ajudar a convertir-se en estudiants exitosos i motivats.
- L'avaluació efectiva per l'aprenentatge ajuda a nodrir actituds positives d'independència, autonomia i l'aprenentatge al llarg de la vida.

BIBLIOGRAFIA

- Meneses, N. (2020) *La importancia de un 'feedback' efectivo para potenciar el aprendizaje de los estudiantes*. El País. Formación. Recuperat de: https://elpais.com/economia/2020/07/02/actualidad/1593680395_130102.html
- Oxford. *Effective feedback: the key to successful assessment for learning*. Oxford University Press. Recuperat de: http://fdslive.oup.com/www.oup.com/elt/general_content/global/expert/oup-expert-effective-feedback-assessment.pdf?cc=global&sellLanguage=en&mode=hub
- Sanmartí, N. (2020) *Avaluar és aprendre. L'avaluació per millorar els aprenentatges de l'alumnat en el marc del currículum per competències*. Generalitat de Catalunya. Recuperat de: <http://ensenyament.gencat.cat/web/.content/home/departament/publicacions/colleccions/competencies-basiques/eso/avaluar-aprendre.pdf>
- Xarxa de competències bàsiques (2020) *Pautas per fer una rúbrica amb l'alumnat*. Generalitat de Catalunya. Recuperat de: http://xtec.gencat.cat/web/.content/documents/Pautas-per-fer-una-rbrica-amb-l-alumnat.pdf#_ga=2.111418188.93971214.1566975330-643159959.1539775586